

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Deres ref:

Vår ref: 15/05305-2 /

Dato: 07.01.2016

Høring - forslag til endring i forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning.

Vi viser til Høring - forslag til endring i forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning, en del av oppfølgingen av Meld. St. 18, Konsentrasjon for kvalitet. Forslag til endring begrunnes også som å styrke NOKUTs arbeid med å heve kvaliteten i høyere utdanning.

Nord universitet har i høst jobbet med å integrere tre institusjoners kvalitetssystem og kvalitetsarbeid, og arbeidet vil fortsette også i vår. Forslaget til forskriftsendringer har inngått som en viktig veileder i det videre arbeidet, og i utgangspunktet har vi ingen innvendinger mot noen av forslagene.

Når det gjelder de første endringene i Forskriftens §1-3, NOKUTs tilsynsvirksomhet til og med §3-1, Akkreditering av studier, viser vi til tidligere høringsuttalelse fra Universitetet i Nordland (UiN) om endringer i universitets- og høyskoleloven som gjelder NOKUTs akkrediterings- og tilsynsmodell. Her skrev UiN bl.a.: *«Institusjonen merker seg at endringsforslagene gir gode bidrag til å fremme et helhetlig kvalitetsarbeid, samt å fastholde rutiner og sette fokus på studentenes læringsutbytte.»*

Mange av endringsforslagene er teknisk/språklige der eksempelvis kvalitetssystem byttes ut med kvalitetsarbeid. NOKUTs selvstendighet skal styrkes, noe som framgår av ny setning: «NOKUT avgjør selv når det skal iverksette tilsyn». §1-7 slår fast at det er NOKUT som fastsetter kriterier for de sakkyndiges kompetanse og oppnevning av disse i forbindelse med gjennomføring av evalueringer i forbindelse med tilsyn. For andre evalueringer er det NOKUT som vurderer om det er behov for å oppnevne sakkyndige, eksempelvis ved «vurdering av om klare, utvetydige krav i lov og forskrift er oppfylt.» Dette vil gjøre saksbehandlingen mer effektiv, samtidig som det begrunnes med at NOKUTs administrasjon i flere tilfeller vil være mer kompetent enn de sakkyndige til å gjøre vurderinger «som ikke krever en særlig faglig kompetanse».

Videre tas det inn at kvalitetsarbeidet skal være i tråd med kravene i Europeiske standarder og retningslinjer for kvalitetssikring i høyere utdanning, noe Nord universitet ser som en

selvfølge innen høyere utdanning. Vi merker oss forslag i ny §2-1 (3) der institusjonene skal gjennomføre periodiske evalueringer av studietilbudene med representanter fra arbeidsliv og studentene. I ny §2-2 (1) er frist for å rette opp mangler forlenget fra 6 måneder til ett år. I ny §2-2 (2) åpnes det opp for at NOKUT kan forlenge perioden mellom tilsynene med inntil to år og føre en annen type tilsyn ved institusjonen.

Fram til kapittel 3. Akkreditering av studier og institusjoner i høyere utdanning, har Nord universitet ingen innvendinger. Institusjonen bifaller dreiningen fra oppmerksomhet på kvalitetssystemet til det helhetlige studiekvalitetsarbeidet, og ser de framlagte språklige endringer som en naturlig videreutvikling av metodikken etter flere års tilsyn med kvalitetssystem og akkreditering av studier. Likeledes støtter universitetet betoningen av å følge internasjonale standarder og en styrking av NOKUTs selvstendige rolle.

Ny §3-2, Krav til akkreditering av mastergradsstudier

Høringsnotatet nevner at departementet lenge har vært bekymret for mange og smale studietilbud, og foreslår et krav om at «studietilbud skal ha tilstrekkelig faglig bredde». Det betyr at et studietilbud skal dekke store deler av et fagområde, og ikke være et «bindestrekfag». NOKUT skal avgjøre spørsmål om avgrensning av studiet og hva som kan anses for å være tilstrekkelig faglig bredde.

Høringsinstansene blir bedt om å ta stilling til to alternativer innen akkreditering av mastergradsstudier. Begge alternativene inneholder bestemmelser om bredde og stabile fagmiljø. Det heter også at fagmiljøet skal bestå av et tilstrekkelig antall ansatte med høy faglig kompetanse. *Dette er krav Nord universitet har benyttet for sine mastergradsstudier, og vi har ingen innvendinger mot denne del av teksten.*

Der alternativene deler seg, er i spørsmålet om det skal tallfestes hvor mange ansatte som minimum skal knyttes til studiet, og antall med førstestillings- og professorkompetanse. Alternativ 1. viser til en helhetlig vurdering av om fagmiljøet har tilstrekkelig antall ansatte med relevant og riktig kompetanse og er et rent kvalitativt krav. Vurderingen av fagmiljøet gjøres av hver enkelt institusjon, men alle vurderinger må dokumenteres for etterprøving av NOKUT.

Alternativ 2. tallfester ressursene som benyttes på studiet til minst tolv årsverk, der minst ni har førstestillingskompetanse og minst to professorkompetanse. Det står videre at kravene kan fravikes der fagmiljøet etter en helhetsvurdering må anses å ha tilstrekkelig kvalitet og bredde og etableringen av studiet er begrunnet i nasjonale hensyn. Dette alternativet kan sees som et kombinert kvalitativt og kvantitativt krav.

Nord universitet foretrekker alternativ 1 ut fra det departementet skriver om at dette alternativet gir best fleksibilitet for institusjonen. Som et universitet med en sterk profesjonsprofil, har vi også studier som trekker på kompetanse fra mange fag, eksempelvis masterutdanning for lærere og innen sosialfagene.

I tillegg inneholder høringsforslaget bestemmelser om at fagmiljøet skal bestå av ansatte med spesialisering i alle vesentlige deler av studiet. Studiene skal være tilknyttet fagmiljø

med høy faglig kompetanse innen utdanning, forskning eller kunstnerisk utviklings- og fagarbeid. Miljøet må vise til dokumenterte resultater på høyt nivå samt resultater fra samarbeid med andre fagmiljøer både nasjonalt og internasjonalt.

Begge de tidligere nevnte alternativene og den siste bestemmelsen er en skjerping av kravene til fagmiljøet. *Nord universitet har, ut fra egen erfaring, sett at fagmiljø med stor tyngde innen forskning og nasjonalt/internasjonalt samarbeid, lettere tiltrekker seg gode studenter og også uteksaminerer gode kandidater. I tillegg vil slike miljø tiltrekke seg gode fagkrefter. Det er derfor en viktig del av institusjonens kvalitetsarbeid å heve fagmiljøenes kompetanse og legge til rette for samarbeid nasjonalt og internasjonalt. Nord universitet har ingen innvendinger mot denne bestemmelsen.*

Ny §3-3, Krav til akkreditering av doktorgradsstudier

Når det gjelder krav til akkreditering av doktorgradsstudier merker vi oss at det legges vekt på «brede» doktorgrader. Nord universitets fire doktorgrader har hatt sin styrke i satsingen på bredde. Alle har en bred profil der flere disipliner kan danne basis for opptak selv om området for studiet utgjør en vitenskapelig helhet.

§3-2, (6) Med hensyn til potensiale for rekruttering heter det i høringsnotatet at institusjonen skal dokumentere at den har kapasitet og rekrutteringspotensial til å kunne ta opp minst 15 stipendiater til studiet i løpet av fem år etter oppstart, og sannsynliggjøre at den over tid kan opprettholde et doktorgradsmiljø med minst 15 stipendiater. Den tidligere benevnelsen «doktorgradsstudenter» er nå erstattet med «stipendiater», et mer spisset krav. Departementet begrunner dette med at betegnelsen doktorgradskandidat kan omfatte personer som ikke er en del av fagmiljøet.

De nye universitetene har hatt færre stipendiatstillinger enn de gamle universitetene, og må få tilstrekkelig tid på seg til å bygge opp et sterkt og stort stipendiatmiljø. Det må også videre framover settes av midler til et tilstrekkelig antall stipendiatstillinger ved de nye universitetene. Dette oppnås med interne prioriteringer og tildeling av nye stipendiatstillinger i statsbudsjettet.

I høringsnotatet bes det også om tilbakemelding på to alternative utkast til bestemmelse om bredde og antall ansatte i fagmiljøet. Begge alternativ tar utgangspunkt i et stabilt fagmiljø og et tilstrekkelig antall ansatte med høy faglig kompetanse. Alternativ 1 tallfester ikke størrelsen på omfanget av fagmiljøet, men sier det skal gjennomføres en helhetlig vurdering av om fagmiljøet har tilstrekkelig antall ansatte for å dekke de fag og emner og den veiledningen studiet består av. Vurderingen skal dokumenteres. Alternativ 2 inneholder bestemmelsene i det første alternativet, men tallfester et minimumskrav til antall ansatte med førstestillingskompetanse samt andelen professorer. Som for masterstudier inneholder også forslag til endringer i forskriften krav til dokumenterte forskningsresultater, inkludert publisering på høyt vitenskapelig nivå og resultater fra samarbeid med andre fagmiljøer nasjonalt og internasjonalt.

Nord universitet vurderer det første alternativet som det beste ut fra det departementet anfører om fleksibilitet for institusjonen. Universitetet ser at endringsforslagene innebærer

en skjerping av krav for å kunne tilby doktorgradsstudier, men har ingen innvendinger mot sikringsbestemmelser slik at doktorgradsstudiene kan gjennomføres på høyt vitenskapelig nivå. Dette samsvarer med de krav universitetet stiller til egne fagmiljø.

Høringsnotatet inneholder også endringsforslag vedrørende institusjonsakkreditering. Nord universitet behandler i dette svaret kun det som gjelder universitetsakkreditering. Departementet ber om en vurdering av om kravet til regionale virksomheters verdiskaping bør videreføres. I forskriften heter det at for å bli akkreditert som universitet må to av doktorgradene være sentrale i forhold til regionale virksomheters verdiskaping, samtidig som fagområdene har nasjonal betydning.

Da Universitetet i Nordland søkte og fikk akkreditering som universitet ble spesielt doktorgradsstudiene i bedriftsøkonomi og akvakultur (nå akvatisk biovitenskap) framhevet som betydningsfulle for regional verdiskaping. Akvatisk biovitenskap er i sin tematiske innretning sterkt knyttet til næringsvirksomhet og industri, også ved sin beliggenhet i Norges største oppdrettsfylke (Indeks Nordland 2015). Næringen får nytte godt av både forskning og ferdig utdannede kandidater. Dette gjelder også Ph.d-programmet i bedriftsøkonomi. Som et relativt befolkningsrikt område med et næringsliv som står for den største andel av verdiskapningen i Nord-Norge, var det derfor en viktig målsetting for universitetet at de fire doktorgradsprogrammene skulle bidra til å svare på regionens behov for kompetent arbeidskraft.

For Nord universitet vil det fortsatt være fokus på å bidra til verdiskaping i regionen, men vi har ingen innvendinger mot at kravet sløyfes i forskriftens bestemmelser om vilkår for å bli akkreditert som universitet.

Videre i høringsnotatet vises det til strukturmeldingen der det heter at for å bli akkreditert som universitet, skal doktorgradsstudiene dekke institusjonens hovedområder og institusjonens faglige profil. *Alle fire doktorgradsstudier ved Nord universitet er basert på institusjonens faglige profil med Velferd, helse og oppvekst, Innovasjon og entreprenørskap og Blå og grønn vekst. Vi ser betydningen av en tett kopling mellom profil og studier på alle nivå, og støtter et slikt forslag som vil bidra til styrking av fagmiljøene rundt doktorgradene.*

Et nytt krav til universiteter, er at minst to av doktorgradsprogrammene i gjennomsnitt skal ha uteksaminert minst fem doktorander per år over en treårsperiode. Her vil de nye universitetene som har hatt få stipendiatstillinger siden oppstarten av doktorgradene, kunne være i en mer krevende situasjon enn de gamle universitetene. *Dette må det tas hensyn til ved innføring av et slikt krav, jf. det som er sagt ovenfor om tildeling av stipendiatstillinger.*

Avslutningsvis nevnes det i høringsnotatet at NOKUT på fritt grunnlag kan igangsette revidering av eksisterende og akkrediterte studietilbud. Dette gjelder også for ett eller flere fag som er en del av en bredere doktorgradsutdanning. Institusjonene gis en tidsfrist på to år for å rette opp i forhold som ikke er tilfredsstillende. Hvis vilkår ikke da er oppfylt, skal NOKUT trekke akkrediteringen tilbake. Det slås også fast at oppfylting av nye krav i forskriften må være på plass innen utløpet av 2018.

Nord universitet har ikke merknader til dette forslaget og oversender herved sitt svar på høringsnotatet.

Med vennlig hilsen

Bjørn Olsen
Rektor

Stig Fossum
Universitetsdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.